

การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๑. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล จึงตระหนักถึงความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าวและพร้อมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงและปัญหาขึ้นภายในหน่วยงานจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนที่อาจจะก่อให้เกิด ทุจริตและการประพฤติมิชอบภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นกรอบในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของหน่วยงาน

๒. หลักการและวัตถุประสงค์

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้

๒.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริต
๒. ปรับปรุงกลไกการทำงาน เพื่อยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของ รัฐตรวจสอบได้
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม
๔. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๒ นิยามความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk) การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการ ทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ของหน่วยงานในอนาคต

๒.๓ กรอบในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

- Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร
- Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่ เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก
- Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่อง ประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๔ ประเภทของความเสียหายการทุจริต

ด้านที่ ๑ ความเสียหายการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติอนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสียหายการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจ และตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสียหายการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง ได้ทำการคัดเลือกกระบวนการงาน การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อสร้างมาตรการในป้องกันและลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

๓.๑ เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง

๑. เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ ๔ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๓ ครั้ง ต่อปี
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๒ ครั้ง ต่อปี
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๑ ครั้ง ต่อปี
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

๒. ผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

๓.ระดับความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ - ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ - ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

๓.๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่เคยประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง

องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง ได้ทำการคัดเลือกกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงมาทำการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาส ที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการ ควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken)

จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับประเด็นด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อจะนำขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ที่เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไป มาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริต

ระดับ	คำอธิบาย
ดี	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้ความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
				Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง	๑	ขั้นทำรายงานขอซื้อขอจ้างและกำหนดคุณลักษณะ (TOR)	- การล็อกสเปก: กำหนดเงื่อนไขหรือคุณลักษณะเอื้อประโยชน์ให้ผู้ขายรายใดรายหนึ่ง - การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง: ซอยวงเงินโครงการใหญ่ให้เล็กลง เพื่อให้อยู่ในเงื่อนไขวิธีเฉพาะเจาะจง (ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท)	๓	๓	๙	ปานกลาง
	๒	ขั้นเสนอราคาและคัดเลือกผู้ประกอบการ	การจัดหาผู้ยื่นเสนอราคาสมทบ (คู่แข่งปลอม): เจ้าหน้าที่หรือผู้ขายนำเอกสารของบริษัทอื่นมาใส่เพื่อให้ครบตามกระบวนการ แต่จริง ๆ เป็นเครือข่ายเดียวกัน	๓	๓	๙	ปานกลาง
	๓	ขั้นตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง	ตรวจรับงานเป็นเท็จ: คณะกรรมการยอมเซ็นตรวจรับ ทั้งที่งานยังไม่เสร็จ หรือวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงตามสเปก เพื่อเร่งรัดการจ่ายเงินหรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง	๓	๓	๙	ปานกลาง

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการงาน/โครงการ การควบคุมความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง								
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	ขั้นทำรายงานขอซื้อขอจ้าง และกำหนดคุณลักษณะ (TOR)	<p>- การล็อกสเปก: กำหนดเงื่อนไขหรือคุณลักษณะเอื้อประโยชน์ให้ผู้ขายรายใดรายหนึ่ง</p> <p>- การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง: ซอยวงเงินโครงการใหญ่ให้เล็กลงเพื่อให้อยู่ในเงื่อนไขวิธีเฉพาะเจาะจง (ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท)</p>	ปานกลาง	มาตรการควบคุมก่อนเริ่มดำเนินการ ป้องกันการล็อกสเปกและการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อเลี่ยงวิธีคัดเลือก	<ul style="list-style-type: none"> ● การควบคุมการขอยงบประมาณ <ul style="list-style-type: none"> - ให้กองคลัง/ฝ่ายพัสดุส่วนกลาง จัดทำ "ระบบแจ้งเตือน (Alert System)" หรือตารางตรวจสอบความถี่ในการขอซื้อขอจ้างสิ่งของประเภทเดียวกันหรือจากผู้รับจ้างรายเดียวกันในรอบปีงบประมาณ หากพบว่ามี การขอจ้างวิธีเฉพาะเจาะจงติดต่อกันในวงเงินเกือบเต็มเพดาน (เช่น ๔๙๐,๐๐๐ บาท หลายครั้ง) ให้ระงับเพื่อตรวจสอบเหตุผลความจำเป็น ● การกำกับดุลพินิจในการกำหนดสเปก <ul style="list-style-type: none"> - ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่ง กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) เพียงลำดับเดียว แต่ต้องจัดตั้ง 	งบประมาณปี ๒๕๖๙	ไม่มีงบประมาณ	ทุกกอง ของ อบต.เหนือเมือง

					<p>"คณะกรรมการร่วม" อย่างน้อย ๓ คนในการพิจารณา</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้ใช้ "ราคากลางและสเปกมาตรฐาน" ของกระทรวงการคลัง หรือพาณิชย์จังหวัดเป็นหลัก หากจำเป็น ต้องใช้สเปกนอกเหนือจากมาตรฐาน ต้องมีหนังสือชี้แจงเหตุผลทางเทคนิคแนบประกอบรายงานขอซื้อขอจ้างทุกครั้ง 			
๒	<p>ขั้นเสนอราคาและคัดเลือกผู้ประกอบการ</p>	<p>การจัดการผู้ยื่นเสนอราคาสมทบ (คู่เทียบปลอม): เจ้าหน้าที่หรือผู้ขายนำเอกสารของบริษัทอื่นมาใส่เพื่อให้ครบตามกระบวนการแต่จริง ๆ เป็นเครือข่ายเดียวกัน</p>	<p>ปานกลาง</p>	<p>มาตรการควบคุมระหว่างดำเนินการคัดเลือก ป้องกันการสมยอมราคา (ฮั้วประมูล) และการใช้คู่เทียบปลอม</p>	<p>● การตรวจสอบความสัมพันธเชิงลึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่พัสดุต้องตรวจสอบสถานะทางกฎหมายของผู้เสนอราคาผ่านระบบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) เพื่อเช็กว่าผู้ยื่นเสนอราคากับคู่เทียบ ไม่มีกรรมการ กลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ หรือที่อยู่สำนักงานแห่งเดียวกัน (ป้องกันการเอาบริษัทในเครือข่ายตัวเองมาสืบราคาชนกัน) 	<p>งบประมาณปี ๒๕๖๙</p>	<p>ไม่มีงบประมาณ</p>	<p>ทุกกอง ของ อบต.เหนือเมือง</p>

					<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดทำบัญชีผู้ประกอบการโปร่งใส <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำฐานข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการในท้องถิ่นแยกตามประเภทงาน (เช่น งานก่อสร้าง, งานจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง, งานจัดจ้างทำป้าย) และใช้วิธี "หมุนเวียนเชิญชวน" ไม่ให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะผู้รับจ้างรายเดิม ๆ 			
๓	ขั้นตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง	ตรวจรับงานเป็นเท็จ: คณะกรรมการยอมเซ็นตรวจรับ ทั้งที่งานยังไม่เสร็จ หรือวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงตามสเปก เพื่อเร่งรัดการจ่ายเงินหรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง	ปานกลาง	มาตรการควบคุมขั้นตรวจรับและส่งมอบ ป้องกันการตรวจรับงานเป็นเท็จ หรือการลดสเปกงานงวดสุดท้าย	<ul style="list-style-type: none"> ● มาตรการ "หลักฐานเชิงประจักษ์" <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญา/ข้อตกลงว่า ผู้รับจ้างต้องส่งมอบงานพร้อมภาพถ่ายหรือวิดีโอดิจิทัล ที่แสดงขั้นตอนการทำงานที่สำคัญ (เช่น ความหนาของชั้นดิน, ตราสินค้ายี่ห้อวัสดุที่ฝังในผนัง) - คณะกรรมการตรวจรับพัสดุต้องจัดทำรูปถ่ายคู่กับหน้างานจริงทุกครั้ง และลงระบบสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อไม่ให้สามารถแก้ไขวันที่ย้อนหลังได้ 	งบประมาณปี ๒๕๖๙	ไม่มีงบประมาณ	ทุกกอง ของ อบต.เหนือเมือง

					<ul style="list-style-type: none"> ● การดึงภาคประชาชนร่วมตรวจสอบ - สำหรับโครงการจัดซื้อจัดจ้างวิธีเฉพาะเจาะจงที่เป็นงานบริการสาธารณะ หรือโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ให้แต่งตั้ง "ตัวแทนชุมชน/หมู่บ้าน" เข้ามาร่วมเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุอย่างน้อย ๑ คน เพื่อสร้างความโปร่งใสในพื้นที่ 		
--	--	--	--	--	--	--	--

ลงชื่อ
 (นายเมธาวิ บำรุงศักดิ์)
 นักวิชาการตรวจสอบภายใน
 ผู้จัดทำ/ผู้ปฏิบัติ

ลงชื่อ
 (นายพิเชษฐ แน่นอุดร)
 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง
 หัวหน้าผู้จัดจำ